

Oduzeli su Isusovcima ovom prigodom arhiv i spisi o. generala i nikad više vraćeni.

Nekog dominikanca, koji se slučajno u poslu nalazio u Petrogradu, te kobne noći probudiše i odvedoše pred nadbiskupa i pred ministra Galicina. Tu je morao u ime svoga reda odmah preuzeti župu i škole kod sv. Katarine.

Četiri godine iza toga t. j. g. 1820. biše Isusovci istjerani iz cijelog ruskog carstva. No ostala Evropa čekala ih već raskriljenih ruku, jer je još 1814. papa Pio VII. opet uspostavio red po cijelom svijetu. Tajna Providnosti. Svijet se zatvara redu, a Rusija mu se otvara; Rusija mu se zatvara, a svijet mu se otvara.

Knjiga je zaista savremena, osobito sada, gdje se radi o tom, da razni redovi, a među njima i družba Isusova stupi na ovo ogromno rusko polje, što je u vrijeme carizma barem Isusovcima bilo pod smrtnu kaznu zabranjeno. A ima hvala Bogu i među pravoslavnim Rusima danas mnogo, koji su u tuđini upoznali istinitost katoličke vjere te je žele prigriliti, dakako pod svojim staroslovenskim obredom. Inače je knjiga napisana posve znanstveno, po vrelima, a son esprit, kako to samo Francuzi znadu. Svako poglavlje ima na čelu opširan sadržaj, a na koncu nalazi se index bibliographicus.

H.

Katolička karitas u Njemačkoj.

Katolička se karitas u Njemačkoj ističe izmed svih organizacija kao najuzornija, pa je vrijedno da je поблиže upoznamo, ne bi li se i kod nas u tom pogledu sličan rad pomaknuo naprijed.

U Njemačkoj je veliki dio karitativnih kat. društava niknuo poslije rata. Kako to? Njemačka je u glavnom industrijska država, pa su i tu poratne pojave iznijele sobom razne abnormalnosti. Siromaštvo je zahvatilo šire mase, a s njime i mnoge nevolje. Katolička je karitas na to ustala, da rane vida i tim raznim potrebama priskoči u pomoć. To je ona učinila raznim načinima, kako u tuđini tako i kod kuće.

1. *Misije.* Njemački misionari uslijed verselleskog mira (§ 438) moradoše neke zemlje ostaviti i izgubiše mnoga prava. Ipak još ostadoše u Kini i Mandžuriji, Japanu, na jednom dijelu australskog arcipelaga, na Filipinima i u južnoj Africi, u zap. i južnom dijelu Južne Amerike. To su čisto njemačka područja misionarska, a Rim je dodijelio Nijemcima još i druge neke misijske zemlje. Njemački ka-

tolici, hoteći da doskoče u pomoć svojim misionarima, imadu sada kod kuće ukupno 24 misionarske organizacije s 3½ milijuna članova. Cilj je ovih organizacija: domaće žiteljstvo zainteresovati za vanjske misije, uzgojiti misionare za poganske krajeve, a pri radu materijalno ih podupirati, otkupljivati pogansku djecu i t. d. Ove su misijske organizacije sebi podijelile zemlje u inozemstvu. Nekoja se društva brinu za sv. Zemlju, druga za dječija sirotišta med poganima i slično.

Misijska društva podržavaju do 20 revija ili glasila; postoje dapače posebne organizacije za svećenike, učitelje, akademičare. (St. Gabriel).

Isto je tako razgranjen i rad za *nutarnje misije* u dijaspori. Takovo je društvo za dijasporu (gdje su katolici izmiješani s protestantima) najvažnije ono sv. Bonifacija. Akademijско društvo Bonifacijsko postoji već 40 godina i ima glasilo »Akademische Bonif. Korrespondenz«. Ovo društvo sabire novac i knjige za katolike i njihova društva u dijaspori.

2. *Vjerska katolička društva* djevojačka imaju svoj središnji savez. Tako isto imaju i društva katoličkih žena, te katol. majki svoje saveze.

Treći red sv. Franje ima svoju centralu od g. 1913. u Düsseldorfu s 400.000 članova. Trećoreci se bave mnogo i karitativnim radom, pa su često oni pročelnici karitativnih ustanova. Glavnu važnost polaže treći Red na što veće kršćansko savršenstvo pojedinaca.

Postoje i posebna društva, koja se brinu za crkveno pjevanje, za nabavu crkvenih odijela i njihovu umjetničku izradbu.

3. Veći dio karitativnih organizacija u Njemačkoj ima svoju svezu od g. 1897. sa sjedištem u Freiburgu. Ta je *sveza ovako uređena*:

Freiburška centrala ima svoje zastupstvo ili filijalu u Berlinu. I ta filijala mnogo radi, jer je u središtu države a blizu parlamenta. Spomenuta centrala imade u svakoj biskupiji (26) njemačkoj po jednu diocesansku svezu, a ta opet u svakom važnijem mjestu koje karitativno društvo. I ta se karitativna mreža neprestano usavršuje.

Uz navedenu svezu ima i drugih karitativnih organizacija, koje upotpunjuju svezu svojim radom, ali su većinom njoj priključene kao »stručna organizacija«. Sada je na centrali u Freiburgu zaposleno do 70 činovnika. Mnogi su od njih sa svenčelišnom naobrazbom pravnom ili političkom ili trgovačkom. Sveza izdaje stručnu reviju »Charitas«. Red je u centrali podijeljen prema strukama u više sekretarijata. Načelnik je sekretarijata redovito direktor jednog saveza dotične karitativne struke.

Centrala priređuje i tečajeve, pa tako širi karitativnu naobrazbu.

Ona ima i posebni odio za statistiku karitativnu. Prodimo časkom kroz razne odjele i sekretarijate; da ih pobliže upoznamo.

Strukovni je odbor za dječiju skrb ujedno središnji odbor svih dječjih domova, dj. vrtova, dj. bolnica. Ovaj odbor priređuje tečajave za naobrazbu čč. sestara, organizira katoličke učiteljice i odgojiteljice i brine se za njihov duhovni razvitak; izrađuje planove za škole učiteljica.

Strukovni se odbor za omladinsku skrb brine za ispravne zakone i omladinska sudišta, ima svog zastupnika u parlamentu, sudjeluje kod cenzure filmova i literature.

Strukovni odbor za siromašne obitelji i siromahe sastoji se iz odaslanika Elisabetinih konferencija i onih sv. Vinka. Posebni odio (Familienpflege) brine se za srednje siromašne slojeve, podučava perom i riječju, kako da se pomogne svećenicima u duhovnoj pastvi, upućuje sebi podložena društva, podržava uzajamnu suradnju i neorganiziranih društava.

Ima posebni sekretarijat, koji pomaže dušobrižništvu.

Strukovni odbor za karitativno školstvo djeluje ovako: Od g. 1920. ima posebna škola za ženske, koja ih uvodi u djelokrug sveze i daje im potrebnu socijalnu i karitativnu naobrazbu. To školovanje traje 2 godine. Za muške postoje tečajevi 5—6 mjeseci. Ima posebni stručni odbor (središnjica) svih saveza bolnica, umobolnica, dječjih liječilišta, asila, koji su u rukama katoličkih karitativnih društava. Isto se tako posebni odbor brine za iseljenike, useljenike i inozemne Nijemce. Ovaj odbor radi sporazumno s društvom sv. Rafajela, pa imade informacijske stanice po svojoj zemlji.

Postoji i posebni odbor za karitativnu znanost. U tom su odboru akademičari, koji će se specijalizirati na karitativnom polju, te ljudi, koji već dugo na tom polju praktično rade. Tu ima sveučilišnih profesora i docenata. Na raspolaganje im je velika karitativna biblioteka s 25.000 svezaka iz svih područja, koja zasijecaju u karitas. Centrala posuđuje ove knjige i u inozemstvo.

Odio za karitativnu propagandu: Ovaj se odio obraća trgovcima, industrijalcima i bankama za potporu, dopisuje s inozemstvom, podupire karitativne organizacije po susjednim zemljama.

Filijala u Berlinu. Ona podržaje veze s ministarstvima, ishodi polakšice pri vožnji svojih funkcionera. U g. 1922. opremila je 17.000 pošiljki franko. Ova filijala podijeljuje državne potpore, koje joj država daje. U akciji za gladnu Rusiju opremila je više lađa žita u krajeve Crnog mora.

Organizacija je *biskupskih* sveza ogramna. Svaka ima u svojoj režiji bolnice, pensionate, umobolnice, dječija i materinska oporavišta. U slučaju nužde dijeli pomoć iz svojih magazina. Časne su sestre raznih redova u službi diocesanjskih sveza. Prigodom karitativne izložbe u Freiburgu našlo se je do 35 uniformi njihovih. Karitativna je sveza — a to je znak loše dobe — morala razviti posebnu akciju,

da siromašni slojevi uzmognu dobiti pristojan i kršćanski pogreb. Sveza je razdijelila svu silu brašna, krumpira, odijela; u samoj je g. 1922. besplatno razdijelila preko 2000 vagona krumpira.

Kako je s karitativnim organizacijama, koje nijesu učlanjene u freiburškoj centrali?

Konferencije i društva sv. Vinka i sv. Elisabete natječu se u brizi za siromahe. Ove imaju svoje zastupstvo u karitativnoj svezi. One ne pomažu samo materijalno, nego se brinu da potpuno pridignu siromašne obitelji i duševno. Uzmimo jedan konkretan slučaj. Grad ima do 100.000 stanovnika. Tu postoji konferencija sv. Vinka, pa je ovako podijelila svoj rad:

Lični posjeti siromašnih obitelji.

Magazin za odijelo, hranu i drva.

Skupina oko 100 žena izrađuje odijela, rublje i t. d.

Dječiji vrtovi, zabavišta.

Škole za šivanje.

Večeri za izobrazbu djevojaka u svim kućnim poslovima i šivanju.

Postaje za negu bolesnika.

Briga oko osoba, koje su umorne uslijed materijalnog ili duševnog napora.

Knjižnica.

Pomoć u dušobrižništvu.

Zastupstvo u gradskom vijeću.

Konferencija sv. Vinka imade u Njemačkoj do 748 s 12.000 članova. Akademskih konferencija sv. Vinka na universama imade 17. Tako katolički sveučilištarci tjedno posjećuju bolesnike, sramežljive siromahe, drugove.

»Familienpflege« i »Familienhilfe« hoće da pomoću zdravih obiteljskih jedinica obnove šire mase.

4. Nadalje je karitativna pomoć u dušobrižništvu udružena u »Ujedinjenju za pomoć u dušobrižništvu«. To je organizacija društava i osoba, koje suglasno sa svećenstvom svoje župe traže nova sredstva za moderne duhovne potrebe. U tu se svrhu drže konferencije, izdaju brošure.

5. »Johannesbund« djeluje u istom smislu, a drži se ovih načela: Apostolat dobrog primjera i vlastitog posvećenja, a. molitve i naknade, b. djela.

I apostolska akcija ima svoju organizaciju, te obuhvata: *Apostolsku svezu* (organizacija katoličkih vođa) i *Apostolsku Ligu* (uzgojni rad, kojim da se što više dobije laičkih apostola).

Skrb za djecu. Katoličke škole, zavodi, zabavišta, dječiji domovi (a tih ima katol. karitas u svojoj režiji na stotine) upotpunjuju obiteljski odgoj.

Mnoge se pokrajinske organizacije natječu, kako da se zaštiti mladež za vrijeme školovanja i poslije; traže im namještenje, otvaraju i vlastite radione; posebnu brigu posvećuju mladeži, koja je imala da već na sudu odgovara za svoja nedjela; nju okupljaju u omladinskim društvima. Tu su mnogo uradili Salezijanci, koji imaju svoje konvikte u predgrađima, a tude je najviše zanemarene mladeži. Salezijanci imaju mnogo radiona, tiskarna i slično, pa je kod njih zaposleno do 20.000 mladih ljudi.

Uz dobru organizaciju katoličkih bolnica, ljetovališta, sanatorija i t. d. postoje i društva za školovanje čč. sestara i pomoćnica bolničkih. Organizirani III. Red imade u samoj Bavarskoj do 400 sestara. Na tom polju radi i red sv. Augustina i drugi.

I organizacija je »apstinenata« plod katoličke karitas, pa ćemo je spomenuti. Tako »Kreuzbündniss« broji do 52.000 članova. Djeca su u istu svrhu organizirana u svom »Schutzengelbund« s 150.000 članova. I svećenici su organizirani u »Priesterabstinentenbund«.

Što je Društvo sv. *Rafaela*? To se društvo brine za iseljenike. Glavno sjedište ima u Hamburgu, zastupstvo u New-Yorku, stanica ima u svim važnim lukama i mjestima. Ono daje dapače i konačište iseljenicima na prolazu, pa tom prigodom pomaže im da izvrše svoje vjerske dužnosti i upućuje ih na dobro štivo.

Iz svega se vidi, kako je karitativna akcija u Njemačkoj vrlo raširena, a mi kako daleko za njima zaostajemo. Tko se želi pobliže i opširnije uputiti u sav taj rad, njega upućujemo na »Krose, Kirchliches Jahrbuch«, odakle i uzesmo ove podatke.

F.

